

**PREDLOG ZAKONA
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O NADZORU DRŽAVNE MEJE**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o nadzoru državne meje velja od leta 2007 (Uradni list RS, št. 35/10 – uradno prečiščeno besedilo, 15/13 – ZNPPol, 5/17, 68/17, 47/19 in 139/20; v nadaljnjem besedilu: ZNDM-2), njegove določbe pa so bile oblikovane zaradi dokončne uskladitve pravnega reda Republike Slovenije s pravnim redom Evropske unije na področju nadzora meje. Zakon je določil organe, pristojne za izvajanje Zakonika o schengenskih mejah, in uzakonil rešitve za izvajanje nadzora prihodnjih notranjih meja oziroma način izvajanja mejne kontrole na notranjih mejah Evropske unije v tako imenovanem prehodnem obdobju, to je od trenutka pridružitve Republike Slovenije Evropski uniji do popolne pridružitve schengenskemu prostoru.

Spremembe in dopolnitve ZNDM-2 leta 2009 (Uradni list RS, št. 77/09) so na novo določile zakonsko podlago za izvajanje izravnalnih ukrepov v Republiki Sloveniji. S predlogom so se standardi za izvajanje izravnalnih ukrepov izenačili s standardi, uveljavljenimi v novi policijski zakonodaji oziroma v zakonu, ki določa naloge in pooblastila policije.

Migracijska kriza v drugi polovici leta 2015 je zahtevala učinkovito odzivanje policije na vse varnostne grožnje. Po postavitvi ograje na madžarski meji se je migracijski tok preusmeril preko naše države. Grčija in Turčija nista vzpostavili ustrezne kontrole nezakonitega prehajanja mej, zato so morale druge države članice Evropske unije (Hrvaška, Slovenija in Avstrija) vzpostaviti učinkovite ukrepe za obvladovanje nadzorovanega prehajanja schengenske meje.

Zakon o spremembah in dopolnitvi Zakona o nadzoru državne meje – ZNDM-2B (Uradni list RS, št. 5/17) je določil, da policija sme postaviti, namestiti in uporabljati tehnična ali druga sredstva za opravljanje nadzora državne meje ali preprečevanje nedovoljenega prehajanja državne meje. Za uspešno izvedbo teh nalog in nalog, predpisanih s pravnim redom Evropske unije, policisti lahko uporabljajo zemljišča in vodne površine ne glede na lastništvo, lastniki pa morajo policiji omogočiti prost dostop in gibanje za nemoteno opravljanje nalog nadzora državne meje. V skladu s tem so bili sprejeti nekateri ukrepi, med njimi tudi postavitve začasnih tehničnih ovir.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje – ZNDM-2D (Uradni list RS, št. 47/19) je poenostavil vodenje postopkov ustanovitve služnosti v javno korist in določitve višine odškodnine ter obdobje obremenitve zemljišča.

Z Zakonom o dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje – ZNDM-2E (Uradni list RS, št. 139/20) se je prepovedalo vsakršno ravnanje posameznika ali skupine, ki se z namenom nadzora državne meje izvaja na način, ki je enak ali podoben oblikam opravljanja policijskih nalog pri izvajanju nadzora državne meje, ali ki ovira policijo pri izvajanju nadzora državne meje ali spodbujanje tovrstnih dejanj.

Zakon o dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje – ZNDM-2F (Uradni list RS, št. 161/21) je vzpostavil pravno podlago za vpis služnosti v zemljiško knjigo tudi na nepremičninah, katerih

solastnica je Republika Slovenija, ter posledično tudi izplačilo odškodnine upravičencu in vknjižbo služnosti v javno korist na podlagi sklenjene pogodbe o ustanovitvi služnosti v javno korist zaradi postavljenih začasnih tehničnih ovir ne glede na že vknjiženo prepoved odtujitve ali obremenitve na posameznem zemljišču.

Zakon o dopolnitvi Zakona o nadzoru državne meje – ZNDM-2G (Uradni list RS, št. 29/22) je vzpostavil pravno podlago za delno povrnitev stroškov občinam ob državni meji, nastalih zaradi povečanega nadzora državne meje.

Tekom vodenja postopkov ustanovitve služnosti v javno korist, ki se vodijo v skladu s členi 8.c – 8.g ZNDM-2 prihaja do situacij, ko sočasne tehnične ovire (v nadaljnjem besedilu: ZTO) z zemljišč v celoti odstranjene pred ustanovitvijo služnosti v javno korist oziroma z odstranjevanjem vseh ZTO, ki se je pričelo 15. julija 2022, ni več potrebe po ustanovitvi služnosti v javno korist. V ZNDM-2 je odškodnina opredeljena kot odškodnina za ustanovitev služnosti v javno korist. Predpogoj za izplačilo odškodnine je vpis služnosti v zemljiško knjigo. V primerih, ko so ZTO ovire v celoti odstranjene pred sklenitvijo pogodbe (8.d člen ZNDM-2) oziroma izdajo odločbe (8.e člen ZNDM-2) se služnosti v javno korist ne bo ustanovilo, vendar lastnikom zemljišč vseeno pripada odškodnina za obdobje od poteka 24 mesecev od postavitve ZTO do datuma odstranitve ZTO (za obdobje do 24 mesecev lahko upravičenec vloži zahtevo za nadomestilo). S predlogom zakona se vzpostavlja pravna podlaga za tovrstno odškodnino lastniku zemljišča.

Evropska unija in Republika Slovenija se srečujeta s povečano problematiko nedovoljenih migracij po balkanski poti, pri čemer je zaznana povečana aktivnost posameznikov in mednarodnih kriminalnih združb. Za uspešno preprečevanje nedovoljenih migracij in uspešno preiskavo mednarodnih kriminalnih združb (na vseh področjih kriminalitete) je zelo pomembna identifikacija oseb, ki prehajajo državno mejo, in kasnejša rekonstrukcija prehoda meje (osebe, vozila, uporabljeni dokumenti in druge operativno zanimive okoliščine). Policija pri preiskavi kaznivih dejanj z rekonstrukcijo dogajanja oziroma ugotovitve okoliščin storitve kaznivih dejanj potrebuje čim več podatkov, zato se s predlogom zakona predlaga pri spremembi 42. in 43. člena ZNDM-2 način vnosa in hrambe podatkov, ki so vezani na prehod državne meje oseb.

Policija te podatke potrebuje za uspešno odkrivanje in preiskovanje prekrškov, kaznivih dejanj kakor tudi za uspešno preprečevanje čezmejne kriminalitete. Prav tako se policija pogosto srečuje s tovrstnimi zaprosili tujih varnostnih organov in varnostnih služb s področja ekstremnega nasilja in terorizma (npr. potovanja tujih terorističnih borcev in odkrivanja zlorabe dokumentov). V povezavi z Schengenskim informacijskim sistemom II bi se povečala uporabnost ukrepa prikrite kontrole po 36. členu Sklepa Sveta o vzpostavitvi SIS II z boljšo učinkovitostjo uporabe podatkov za državo, ki je takšen ukrep razpisala (npr. oseba osumljena kot tuji borec potuje čez več držav in spreminja videz oziroma druge okoliščine svoje pojave).

Na nivoju Evropske unije se je že sprejela Uredba 2017/2226 o vzpostavitvi sistema vstopa /izstopa (SVI) za evidentiranje podatkov o vstopu in izstopu ter podatkov o zavrnitvi vstopa državljanov tretjih držav pri prehajanju zunanjih meja držav članic in določitvi pogojev za dostop do SVI zaradi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj. Vendar bo ta sistem zajel le del oseb, ki bodo potovale čez mejo in sicer državljane tretjih držav, ki bodo potovali v okviru brez viznega režima, vsi ostali pa bodo izključeni. Evropska unija je po terorističnih dejanjih v različnih članicah EU in vzponu IS v Siriji in Iraku in posledični vojni na tem področju spoznala pomembnost nadzora nad osebami, ki prehajajo mejo, saj je s spremembami Schengenskega zakonika v letu 2017 od držav članic zahtevala izvajanje sistematične mejne kontrole, ker je bilo ugotovljeno, da so teroristi, ti. »tuji borci«, osebe, ki so povezane z organiziranim kriminalom ali nedovoljenimi migracijami nenadzirano potovale preko zunanjih meja schengenskega območja, kar je močno otežilo preiskovanje hujših kaznivih dejanj povezanih s terorizmom, organiziranim kriminalom, nedovoljenimi migracijami in ekstremnim nasiljem.

Epidemija COVID-19 je prav tako pokazala pomembnost izvajanja nadzora nad gibanjem oseb preko meja, saj je večina članic vsaj začasno ponovno uvedla ponoven začasen nadzor na notranjih mejah Evropske unije, Republika Slovenija pa je od potnikov zahtevala dodatne pogoje za prestop državne meje. V okviru tega je Policija za izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja Covid-19 vzpostavila začasno evidenco oseb, ki so prehajale mejo Republike Slovenije (14. člen Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (Uradni list RS, št. 152/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 82/21 – ZNB-C, 112/21 – ZNUPZ in 167/21 – odl. US), ki je močno poenostavila izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja epidemije. Z vzpostavitvijo stalne evidence izvedenih mejnih kontrol bi se izognili začasnim rešitvam, kot v tem primeru, in bi zagotovili večji pravni standard in ustreznost hranjenja osebnih podatkov.

Predlagana rešitev bi zagotavljala uporabo evidence in posledično dodatno varnost v primeru uvedbe začasnega ponovnega nadzora notranjih meja Republike Slovenije v skladu z Zakonikom o schengenskih mejah, kar bo še posebej pomembno v obdobju, ko bo Republika Hrvaška sprejeta v schengenski prostor in Republika Slovenija ne bo več varovala zunanje schengenske meje EU (razen na letališčih, in pristaniščih). Začasna ponovna uvedba notranjega nadzora je mogoča ob resni grožnji javnemu redu ali notranji varnosti v državi članici, evidenca pa bi dodatno zvišala standard izvajanja začasnega nadzora meje in varnost v tem obdobju.

Policija se pri svojem delu srečuje z večjim številom zahtevkov upravnih organov, sodišč in inštitucij, ki bi pri svojem delu potrebovali podatke glede prehajanja meja posameznikov, ki so v postopkih. Z vzpostavitvijo navedene evidence bi lahko policija tem organom na upravičeno zahtevo posredovala te podatke in s tem povečala učinkovitost dela sodišč, upravnih organov in inštitucij, ki te podatke potrebujejo za izvedbo postopkov.

Vzpostavitev evidence mejne kontrole v Sloveniji pomeni dodaten ukrep za boljši nadzor zunanje meje in s tem zvišanje varnosti tako Republike Slovenije kot ostalih držav članic.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloga zakona je vzpostavitev pravne podlaga za odškodnino lastnikom zemljišč za obdobje od poteka 24 mesecev od postavitve ZTO do datuma odstranitve ZTO.

Cilj predloga zakona je tudi zagotoviti višji pravni standard in večjo učinkovitost policije pri varovanju zunanje schengenske meje. Na podlagi evidence bo policija učinkoviteje odkrivala in preiskovala prekrške in kazniva dejanja, povezana s prehodom oseb preko zunanje meje. Prav tako bi se povečala učinkovitost delovanja drugih državnih organov in institucij.

2.2 Načela

Predlog zakona ne odstopa od načel, ki so bila upoštevana že ob pripravi veljavnega zakona. Upoštevana so zlasti načela ustavnosti, zakonitosti, enakosti in sorazmernosti.

2.3 Poglavitne rešitve

Predlagane spremembe in dopolnitve Zakona o nadzoru državne meje prinašajo naslednje rešitve:

- vzpostavlja se pravna podlaga za odškodnino lastnikom zemljišč za obdobje od poteka 24 mesecev od postavitve ZTO do datuma odstranitve ZTO, in oprostitev plačila dohodnine od odškodnine, izplačane v skladu z 8.h členom zakona,

- vzpostavlja se pravna podlaga za evidenco izvedenih mejnih kontrol potnikov, v kateri bo določen obseg obdelave in hrambe osebnih podatkov.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

S predlaganim novim 8.h členom ZNDM-2, ki vzpostavlja pravno podlago za odškodnino lastnikom zemljišč za obdobje od poteka 24 mesecev od postavitve začasnih tehničnih ovir (ZTO) do datuma odstranitve ZTO (za obdobje do 24 mesecev lahko upravičenec vloži zahtevo za nadomestilo), na zemljiščih kjer še ni začel oziroma končan postopek ustanovitve služnosti v javno korist ali so se ZTO odstranile, bodo nastale finančne posledice v skupni višini 273.582 EUR.

Finančne posledice so izračunane na podlagi podatkov iz Evidence nadomestil in služnosti v javno korist iz katere izhaja, da za 1.364 parcel še ni končan postopek ustanovitve služnosti v javno korist, kar pomeni, da bodo lastniki teh parcel upravičeni do odškodnine na podlagi predlaganega novega 8.h člena ZNDM-2 in predlagane metodologije izračuna odškodnine.

Skladno s predlogom 8.h člena se bo pri izračunu odškodnine uporabljala metodologija, ki se je že do sedaj uporabljala za izračun nadomestila na podlagi 8.b člena in izračun odškodnine za ustanovitev služnosti v javno korist iz 8.d člena ZNDM-2 in je določena z Uredbo o metodologiji za določitev višine nadomestila za oteženo redno rabo zemljišč zaradi izvajanja nalog nadzora državne meje (Uradni list RS, št. 17/17).

Trenutno je na meji z Republiko Hrvaško postavljenih okoli 192 km ZTO, ki se bodo predvidoma odstranjevale do konca leta 2024. Postopki sklenitve sporazuma o odškodnini se bodo začeli voditi v letu 2023 in bodo predvidoma končani leta 2025. Podana je ocena, da bodo finančne posledice na letni ravni okoli 91.176 EUR in sicer v proračunskem letu 2023, 2024 in 2025.

Finančna sredstva za izvajanje zakona v višini 91.176 EUR so zagotovljena v že sprejetem državnem proračunu za leto 2023 pri proračunskem uporabniku Ministrstvu za notranje zadeve na postavki 3431-Materialni stroški. Za naslednja proračunska leta bo ministrstvo sredstva načrtovalo ob pripravi proračunov.

Uvedba evidence izvedenih mejnih kontrol potnikov na podlagi dopolnitve 42. člena ZNDM-2 ne bo imela finančnih posledic, saj je informacijska struktura za vzpostavitev te evidence že postavljena in ne bo zahtevala dodatnih stroškov za vzpostavitev in delovanje.

Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Po sprejetju predloga zakona bodo finančna sredstva za izvajanje zakona v višini 91.176 EUR zagotovljena v že sprejetem državnem proračunu za leto 2023 pri proračunskem uporabniku Ministrstvu za notranje zadeve na postavki 3431-Materialni stroški.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2.1 Avstrija

Avstrija zaradi postavitve začasnih tehničnih ovir na državni meji ni spreminjala svoje zakonodaje. Postavitev začasnih tehničnih ovir je odvisna od soglasja lastnikov zemljišč. Če je soglasje dano, država s temi lastniki sklene pogodbe in lastniki na podlagi ocene izvedenca dobijo odškodnino. Če ni soglasja lastnika zemljišča, se tehnične ovire ne postavijo, nadzor državne meje pa se zagotovi drugače.

5.2.2 Bolgarija

Bolgarija zaradi postavljanja začasnih tehničnih ovir na državni meji s Turčijo ni spreminjala svoje zakonodaje. Vlada je s sklepom uredila postopke javnih naročil in gradnje teh ovir, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, pa skrbi za tehnični vidik gradnje tehničnih ovir (obseg, območje postavitve, skladnost z zakonodajo na zaščitene območjih itd.). Za izvajanje del in vzdrževanje začasnih tehničnih ovir so pristojne lokalne skupnosti.

5.2.3 Grčija

Grčija za postavitev tehničnih ovir na državni meji s Turčijo ni sprejela posebne zakonodaje. Ograja je postavljena na zahodnem delu reke Evros, ki je bil do leta 2010 vojaško območje.

5.2.4 Madžarska

Republika Madžarska ima nadzor meje opredeljen v Zakonu o policije Madžarske. Policija med kontrolo mejnega prometa, v skladu z obveznimi pravnimi akti EU, podatke dokumentov tistih, ki prestopajo državno mejo, ter podatke vozila, ki ga uporabljajo pri prestopu meje, združi s podatki sledečih evidenc: Centralna evidenca o tujcih, Sistem evidence iskanja, Evidenca potnih listin, Evidenca osebnih podatkov in bivališča, Evidenca cestnega prometa, Schengenski informacijski sistem, Sistem evidence prekrškov oziroma, INTERPOL FIND mrežna podatkovna baza.

Policija med kontrolo prometa na državni meji podatke dokumentov ki jih ob prestopu državne meje predložijo državljani tretjih držav za katere je obvezna viza ter prstne odtise teh oseb združijo s sistemom vizumske informacije. Policija pri kontroli časa (obdobje) zakonitega bivanja in s ciljem preprečitve in pregona kriminalitete za obdobje petih let v mejni podatkovni bazi hrani podatke oseb, ki prestopajo mejo in sledeče podatke po posebnem zakonu državljanov tretjih oseb: ime in priimek, datum in kraj rojstva, spol, državljanstvo, številko in tip potnega listine, številko in tip vize, registrsko številko vozila s katerim prestopa mejo.

Poleg teh podatkov policija z namenom preprečitve terorizma od prestopa meje še nadaljnjih pet let hrani v mejnih evidencah prstne odtise tistih državljanov tretjih držav, ki državne meje Madžarske niso prestopili na mejnem prehodu oziroma točki mejnega prestopa oziroma zakonitosti svojega bivanja niso vedeli potrditi. Zakon opredeljuje dejavnost nadzora državne meje, kateri ukrepi spadajo v ta pojem, opredeljuje pa tudi pravice oziroma pooblastila policistov pri opravljanju nadzora državne meje. Med drugim imajo policisti pooblastila, da hodijo in se vozijo z vsemi vrstami prevoznih sredstev na ozemlju ob državni meji, da prepovedo dostop osebam na določena mesta ob državni meji in v oddaljenosti do 40 kilometrov od mejne črte preiskujejo osebe za katere sumijo, da so povezane z nezakonito dejavnostjo, povezano z državno mejo. Zakon v drugem delu daje pravico policiji do uporabe tehničnih sredstev, na primer sredstev za odkrivanje ponarejenih dokumentov, sredstev za preprečevanje nedovoljenih prehodov državne meje in podobno.

Madžarska je postavitev tehničnih ovir na državni meji uredila s spremembo zakonodaje. Določeno je, da se ozemlje ob državni meji v oddaljenosti deset metrov od meje lahko uporablja za namen državne varnosti in nadzora meje (na tem območju je dovoljena gradnja stavb oziroma to, da jih upravljajo državni organi). Lastniki morajo dati zemljišča na razpolago in v upravljanje državi. Ta lahko posest na tem območju izvaja nedoločen čas in za namene, ki jih določa zakon. Lastnik zemljišča je upravičen do odškodnine, za uporabo zemljišča, ki ga uporablja država, pa mora biti sklenjen pisni dogovor. Ko država preneha uporabljati zemljišče, ga je treba vrniti v prvotno stanje.

5.2.5 Španija

Španija nima posebne pravne ureditve za postavljanje začasnih tehničnih ovir oziroma ograj na državni meji. Odločitev o najustreznejšem načinu varovanja določenega dela državne meje sprejme ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. To ministrstvo izvede tudi ustrezne ukrepe.

5.2.6 Hrvaška

Zakon v prvem odstavku 38 členu določa, da lahko mejna policija, v skladno s predpisi s katerimi so regulirane policijske naloge in pooblastila, z namenom nadzora državne meje in obvladovanje drugih zadev predpisanih z zakonom, pridobiva, shranjuje, obdeluje in koristi osebne in druge podatke.

V drugem odstavku je določeno, da mejna policija pridobiva osebne podatke neposredno od oseb na katere se ti podatki nanašajo in sicer iz obstoječih virov podatkov in od oseb od katerih bi lahko dali iskane podatke. V tretjem odstavku tega zakona je navedeno, da mejna policija vodi operativne zbirke podatkov v katerih se hranijo tudi osebni podatki o: osebami nad katerimi je bila opravljena mejna kontrola, osebami katerim je prepovedan vstop, oziroma prepoved izstopa iz Republike Hrvaške, osebah ujetih pri poskusu ali izvršitvi kaznivnega dejanja ali prekrška, katere so s tem dejanjem ogrozile varnost državne meje, osebah proti katerim je bila mejna policija obvezna posredovati skladno po nalogu nacionalnega ali mednarodnega organa, osebah katerim so izdani dokumenti iz delokroga mejne policije in osebah proti katerim so podvzete druge mere in ukrepi s strani mejne policije, skladno s predpisi in pooblastili.

V četrtem odstavku tega člena je določeno, da se lahko v zbirki podatkov iz prejšnjega člena pridobivajo, hranijo in obdelujejo in koristijo tudi osebni podatki, kot je ime in priimek, spol, datum in kraj rojstva, državljanstvo, matična številka, osebna fotografija, kraj stalnega in začasnega bivanja, vrsta in številka osebnega dokumenta, podatke o osebnem dokumentu s katerim oseba prehaja državno mejo (vrsta in številka) fotografija dokumenta in datum, kraj izdaja ter rok veljavnosti, priimek očeta, priimek matere in dekliški priimek matere, priimek, ime in datum rojstva otroka, jeziki ki jih govori, možne nadimke, podatke v povezavi z zaposlitvijo, mesto, kraj in smer gibanja v notranjosti države, odtise prstov, odtise dlani in druge biometrične podatke in podatke o drugih telesnih identifikacijskih značilnostih, kraj, čas in razlog prehoda državne meje.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Sprejetje zakona prinaša učinkovitejše delo policije pri nadzoru državne meje in večji pravni standard ter učinkovitejše delo strokovnih služb ministrstva pri povračilu odškodnine latnikom zemljišč.

b) Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Zakon ne bo imel posledic v okolju, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Zakon ne bo imel posledic v gospodarstvu.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Zakon ne bo imel posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Zakon ne bo imel posledic pri dokumentih razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Zakon ne bo imel posledic na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Zakon bo predstavljen zainteresirani javnosti ter organizacijskim enotam policije in ministrstva, pristojnega za notranje zadeve.

Izvajanje tega zakona bo spremljalo ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. Metodologija za spremljanje doseganja ciljev ni predvidena.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Dругih posebnih pomembnih okoliščin v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona, ni.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Predlog zakona je bil objavljen na portalu E-demokracija - DOPOLNITI

Istega dne je bil poslan v strokovno usklajevanje

Mnenja, predloge in pripombe so podali:

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN

Pri pripravi zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki ali pravne osebe.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Mag. Tatjana Bobnar, ministrica za notranje zadeve,
- dr. Branko Lobnikar, državni sekretar na Ministrstvu za notranje zadeve,
- Tina Heferle, državna sekretarka na Ministrstvu za notranje zadeve,
- Slavko Koroš, v.d. generalnega direktorja Direktorata za policijo in druge varnostne naloge.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št. 35/10 – uradno prečiščeno besedilo, 15/13 – ZNPPol, 5/17, 68/17, 47/19, 139/20, 161/21 in 29/22) se za 8.g členom doda novi 8.h člen, ki se glasi:

»8.h člen (sporazum o odškodnini)

(1) Če razlogi, ki terjajo ustanovitev služnosti v javno korist prenehajo pred ustanovitvijo služnosti, pripada lastniku zemljišča odškodnina, za obdobje od poteka 24 mesecev od začetka uporabe zemljišča, ki otežuje redno rabo zemljišča, do prenehanja uporabe zemljišča.

(2) Ministrstvo, pristojno za notranje zadeve poda lastnikom zemljišč iz prejšnjega odstavka ponudbo za sklenitev sporazuma o odškodnini. Odškodnina se v ponudbi oblikuje v skladu z metodologijo iz šestega odstavka 8.b člena tega zakona.

(3) Odškodnino izplača ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, na osebni oziroma poslovni račun lastnika zemljišča. Sredstva za izplačilo odškodnine se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije v okviru finančnega načrta ministrstva, pristojnega za notranje zadeve.«.

2. člen

V 42. členu se doda nov prvi odstavek, ki se glasi:

»(1) Policija za namene izvajanja mejne kontrole vodi evidenco oseb, pri katerih se izvede postopek po 28. in 29. členu tega zakona, če je bila oseba pri izvajanju mejne kontrole preverjena v policijskih evidencah, pri čemer evidenca ne vsebuje biometričnih podatkov, tudi v primeru, če so bili uporabljeni za ugotavljanje istovetnosti. Evidenca po tem odstavku se vodi tudi v primeru, ko je začasno ponovno uveden nadzor na notranjih mejah v skladu z določbami tega zakona ali Zakonika o schengenskih mejah.«.

Dosedanji prvi odstavek postane drugi odstavek.

3. člen

V 43. členu se dodata nov prvi in drugi odstavek, ki se glasita:

»(1) V evidenci iz prvega odstavka prejšnjega člena se zbirajo podatki, ki se pridobijo s preverjanjem dokumentov za prestop meje, in sicer:

- osebno ime,
- rojstni podatki (dan, mesec in leto rojstva),
- spol,
- državljanstvo,
- vrsta in številka dokumenta, s katerim oseba prehaja državno mejo,
- datum in ura vstopa ali izstopa iz Republike Slovenije in
- naziv vstopnega ali izstopnega mejnega prehoda ali kontrolne točke.

(2) Podatki, zbrani na podlagi prejšnjega odstavka, se smejo hraniti tri leta po vnosu v evidenco.«.

Dosedanji prvi, drugi in tretji odstavek postanejo tretji, četrti in peti odstavek.

Nov tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) V evidenci iz drugega odstavka prejšnjega člena se smejo zbirati in hraniti naslednji podatki:

- osebno ime,
- rojstni podatki,
- EMŠO, če mu je določena,
- identifikacijska številka posameznika v policijskih evidencah - CR,
- spol,
- naslov stalnega ali začasnega prebivališča,
- državljanstvo,
- podatki o listini, na podlagi katere je bila ugotovljena identiteta, in
- okoliščine ugotavljanja identitete.«.

Nov peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Za obdelavo in dostop do osebnih podatkov, ki se nahajajo v evidencah iz prejšnjega člena se uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

4. člen (plačilo dohodnine)

Do ureditve oprostitve plačila dohodnine od odškodnine, izplačane v skladu z 8.h členom zakona, v zakonu, ki ureja dohodnino, se za to odškodnino dohodnina ne plača.

5. člen (začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Tekom vodenja postopkov ustanovitve služnosti v javno korist, ki se vodijo v skladu s členi 8.c – 8.g ZNDM-2 prihaja do situacij, ko so ZTO z zemljišč v celoti odstranjene pred ustanovitvijo služnosti v javno korist oziroma se postopki sploh še niso začeli, ker so se ZTO 15. junija 2022 začele odstranjevati in sklep o vzpostavitvi služnosti v javno korist še niso bili izdani.

V ZNDM-2 je odškodnina opredeljena kot odškodnina za ustanovitev služnosti v javno korist. Predpogoj za izplačilo odškodnine je vpis služnosti v zemljiško knjigo. V primerih, ko so ZTO v celoti odstranjene pred sklenitvijo pogodbe o ustanovitvi služnosti v javno korist (8.d člen ZNDM-2) oziroma izdajo odločbe o ustanovitvi služnosti v javno korist (8.e člen ZNDM-2) se služnosti v javno korist ne bo ustanovilo, vendar lastnikom zemljišč vseeno pripada odškodnina za obdobje od poteka 24 mesecev od postavitve ZTO do datuma odstranitve ZTO (za obdobje do 24 mesecev lahko upravičenec vloži zahtevo za nadomestilo). S predlaganimi dopolnitvami se tako vzpostavlja pravna podlaga za odškodnino lastnikom zemljišč za obdobje od poteka 24 mesecev od postavitve ZTO do datuma odstranitve ZTO, na zemljiščih kjer še ni začel oziroma končan postopek ustanovitve služnosti v javno korist ali so se ZTO odstranile.

Postopek sklenitve sporazuma o odškodnini bo vodilo Ministrstvo za notranje zadeve, ki bo lastnikom posredovalo ponudbo za sklenitev sporazuma. Višina odškodnine se bo oblikovala po enaki metodologiji kot je določena za nadomestilo iz 8.b člena ZNDM-2 oziroma odškodnino za ustanovitev služnosti v javno korist iz 8.d člena ZNDM-2.

S ciljem določitve enotne višine odškodnine, se predlaga, da se višina odškodnine oblikuje na podlagi metodologije določene v šestem odstavku 8.b člena veljavnega zakona oziroma na podlagi metodologije, ki jo je Vlada Republike Slovenije določila za izračun višine nadomestila.

Uredba o metodologiji za določitev višine nadomestila za oteženo redno rabo zemljišč zaradi izvajanja nalog nadzora državne meje (Uradni list RS, št. 17/17) omogoča enoten in nedvoumen izračun nadomestil, ki pripadajo upravičencem glede na vrsto zemljišča. Za izračun se upošteva podatek o vrsti dejanske rabe in bonitete zemljišča iz uradnih evidenc ter obseg in trajanje posega. Pri kmetijskih in gozdnih zemljiščih se upoštevatata bonitetna ocena zemljišča in količnik (faktor) 0,006 eura. Glede na medsebojno primerljivost neplodnih in vodnih zemljišč s kmetijskimi oziroma gozdnimi površinami je izvedena dodatna korekcija oziroma razdelitev osnovnega količnika ločeno za vodna in neplodna zemljišča (faktor 0,025 eura) ter za pozidana zemljišča (faktor 0,30 eura). Med slednja se štejejo površine, na katerih so kmetijske zgradbe, dvorišča in drugi kmetijski objekti, pa tudi površine, na katerih so zgradbe, ceste, ki vodijo do naselij ali hiš, parkirni prostori, kamnolomi in druga infrastruktura (na primer parki, drevoredi, vrtovi, rekreacijske površine, funkcionalna zemljišča zgradb ...). Gre torej za zemljišča, katerih vrednost je vsekakor večja od vodnih ali neplodnih zemljišč, zato je v uredbi predvidena drugačna višina nadomestila za pozidana zemljišča. Navedena metodologija, ki se že uporablja za nadomestilo iz 8.b člena in odškodnino iz 8.d člena ZNDM-2 je glede na njeno vsebino povsem uporabljiva tudi za določanje višine odškodnine v skladu z 8.h členom predloga zakona.

Odškodnino bo izplačalo Ministrstvo za notranje zadeve na osebni oziroma poslovni račun lastnika zemljišča.

K 2. členu:

Sprememba določa, da lahko policija kot organ mejne kontrole vodi evidenco izvedenih mejnih kontrol, ki jo izvaja na podlagi Uredbe 2016/399 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) in 28. člena ZNDM-2. Zaradi zagotavljanja varnosti ob morebitni začasni (ponovni) uvedbi nadzora na notranjih mejah, v skladu z določbami tega zakona ali Zakonika

o schengenskih mejah, se osebe, ki so bile pri tej kontroli preverjene v policijskih evidencah, prav tako vnese v evidenco izvedenih mejnih kontrol iz prvega odstavka člena.

S spremembo zakona bo dosežen višji pravni standard, prav tako pa bo s spremembo zagotovljen višji varnostni standard, in sicer bo vzpostavljena evidenca izvedenih mejnih kontrol, v kateri je določen tudi obseg obdelave in hrambe osebnih podatkov. Policija preverja potovalne dokumente oseb, ki prestopajo mejo na mejnih prehodih na podlagi Zakona o nadzoru državne meje. Preverjanje dokumentov se opravlja avtomatizirano preko čitalcev potovalnih dokumentov. Podatki osebe, ki prestopa mejo, pa se preverijo v nacionalnih evidencah policije, schengenskem informacijskem sistemu (SIS), podatkovni bazi Interpol, podatkovni bazi ukradenih in izgubljenih potovalnih listin EUROPOL ter po potrebi v vizumskem informacijskem sistemu, če ima oseba izdan vizum.

Tak način pridobivanja podatkov pomeni največjo možno avtomatizacijo postopka na mejnem prehodu ob vstopu v Republiko Slovenijo. S tem bodo postopki na mejnih prehodih potekali hitreje, kar bo vplivalo na pretočnost prometa in zmanjšanje čakalnih dob.

K 3. členu:

Na podlagi predlaganega prvega odstavka člena se bodo lahko preverjeni podatki oseb, ki prestopajo zunanjo mejo in bodo njihovi podatki preverjeni v evidencah policije, prenesli v evidenco, ki bo vsebovala naslednje podatke:

- osebno ime (ime in priimek),
- rojstni podatki (dan, mesec in leto rojstva),
- spol,
- državljanstvo,
- vrsta in številka dokumenta, s katerim oseba prehaja državno mejo,
- datum in ura vstopa ali izstopa iz Republike Slovenije in
- naziv vstopnega ali izstopnega mejnega prehoda.

Podatki o osebi se pridobijo iz potovalnega dokumenta, ki prestopa državno mejo (preko naprav za skeniranje podatkov v potovalnih dokumentih), podatki o datumu, uri in nazivu vstopnega oziroma izstopnega mejnega prehoda pa se kreirajo avtomatično v policijskem sistemu in vpišejo k osebnim podatkom osebe.

V novem drugem odstavku je določeno, da se podatki iz prvega odstavka shranijo v evidenci v policijskem sistemu, ki se vodi na podlagi tega zakona. Podatki se v evidenci hranijo tri leta (smiselno, kot to v členu 34 za hrambo podatkov o vstopu / izstopu določa Uredba (EU) 2017/2226 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2017 o vzpostavitvi sistema vstopa/izstopa (SVI) za evidentiranje podatkov o vstopu in izstopu ter podatkov o zavrnitvi vstopa državljanov tretjih držav pri prehajanju zunanjih meja držav članic in določitvi pogojev za dostop do SVI zaradi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter o spremembi Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma in uredb (ES) št. 767/2008 ter (EU) št. 1077/2011), nato pa se avtomatizirano zbrišejo.

V novem tretjem odstavku se oblikovno in nomotehnično uredi obstoječe besedilo.

V novem petem odstavku je določeno, da se za obdelavo in dostop do osebnih podatkov, ki so v evidencah iz 42. člena, uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

K 4. členu:

Določeno je, da se do spremembe zakona, ki ureja dohodnino, za odškodnino, izplačano na podlagi 8.h člena ZNDM-2, dohodnina ne plača. Po predlagateljevem mnenju bi morali biti lastniki zemljišč (enako kot upravičenci do nadomestila iz 8.a člena in lastniki, ki so upravičeni do odškodnine iz naslova ustanovitve služnosti v javno korist iz 8.d člena ZNDM-2) oproščeni plačila dohodnine za izplačano odškodnino, saj gre za izplačilo, ki je posledica posega države v lastninsko pravico. Zakon o

dohodnini v 24. členu določa primere oziroma izjeme, ko se od prejetega dohodka ne plača dohodnine, primeri oziroma izjeme pa se nanašajo dohodke, povezane z zagotavljanjem varnosti, zaščite in reševanja. Podobna odstopanja od sistemske ureditve v primeru oprostitve plačila dohodnine so se v preteklosti izjemoma že dogajala. Predlagatelj tako meni, da je potrebno vse upravičence do nadomestil ali odškodnin za začasno obremenitev lastninske pravice na zemljiščih ob državni meji obravnavati po enakih kriterijih in enako kot upravičence do nadomestil za uporabo sredstev, ki jih je zavezanec dal na razpolago za obrambne potrebe in za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, in od povračila škode navedeni osebi v skladu z Zakonom o obrambi, Zakonom o materialni dolžnosti in Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.

K 5. členu:

Za uveljavitev zakona je predlagan splošen 15-dnevni rok po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

(prepis določb veljavnega zakona, ki se s predlogom spreminjajo)

42. člen (evidence)

Policija za namene izvajanja izravnalnih ukrepov, vodi evidenco oseb, pri katerih se izvede postopek po 35.a in 35.b členu tega zakona, pri čemer ta evidenca ne vsebuje biometričnih podatkov, tudi v primeru, če so bili uporabljeni za ugotavljanje istovetnosti..

43. člen (osebni podatki)

(1) V evidenci iz prejšnjega člena se smejo zbirati in hraniti naslednji podatki: osebno ime, rojstni podatki, EMŠO, če mu je določena, identifikacijska številka posameznika v policijskih evidencah - CR, spol, naslov stalnega ali začasnega prebivališča, državljanstvo, podatki o listini, na podlagi katere je bila ugotovljena identiteta, in okoliščine ugotavljanja identitete.

(2) Podatki, zbrani na podlagi prejšnjega odstavka, se smejo hraniti pet let po vnosu v evidenco.

(3) Posameznik ima pravico do vpogleda v svoje podatke v evidenci.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje obravnava v Državnem zboru Republike Slovenije po skrajšanem postopku v skladu s prvim odstavkom 142. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21), saj gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona, ki se nanašajo na določitev pravne podlage za odškodnino lastnikom zemljišč, za obdobje od poteka 24 mesecev od postavitve začasnih tehničnih ovir na meji z Republiko Hrvaško do datuma njihove odstranitve in pravne podlage za evidenco izvedenih mejnih kontrol potnikov, v kateri bo določen obseg obdelave in hrambe osebnih podatkov.

VI. PRILOGE